

RETALLS DE LLENGUA

Els **Retalls de llengua** són una de les actuacions que va dur a terme el Pla de qualitat lingüística de Girona l'any 2007. Cada un d'aquests retalls tracta sobre una qüestió lèxica, sintàctica o gramatical relacionada amb la terminologia i la fraseologia jurídica. Així doncs, constitueixen eines molt importants per al jurista que vol millorar la qualitat de la redacció i expressió en llengua catalana.

ÍNDEX

1. Tens el meu e-mail
2. A propòsit de la data
3. Al voltant de l'adreça
4. I el telèfon?
5. Citar
6. No ens deixem el que
7. La citació de les lleis
8. Arxiu i arxivament
9. Personar-se i comparèixer
10. En relació amb / Amb relació a
11. Sobreseure i sobreseïment
12. Tràfic i trànsit
13. D'acord amb: locucions sinònimes
14. Justificant de recepció
15. Pètit
16. Altressí
17. Jutjats
18. Certificat i certificació
19. Assentiment i aplanament
20. En nom i representació de
21. Certificat mèdic
22. Guarda i custòdia
23. Legítima i llegítima
24. En tiempo y forma
25. Finiquito

Retalls de llengua 1.

Tens el meu *e-mail*?

Pla de qualitat
lingüística

El terme anglès *e-mail* (*electronic mail adress*), tan estès avui dia, té una correspondència en català que convé utilitzar.

Per designar l'adreça de correspondència electrònica hem de dir **adreça electrònica**.

L'abreviatura corresponent és **a/e**, tot i que no sempre és necessari utilitzar-la, ja que en molts contextos la presència del símbol @ ja permet identificar inequívocament que es tracta d'una adreça electrònica.

[Font: Termcat]

Retalls de llengua 2.

A propòsit de la data

Pla de qualitat
lingüística

A l'hora de datar un document, cal fer-ho seguint aquest model:

Girona, 5 de març de 2007

Remarquem que:

- Després de la localitat hi ha una coma.
- Ni el nom de la localitat ni la data no van precedits de la preposició a (a Girona, a 5 de...).
- El dia i l'any s'escriuen amb números.
- Els mesos s'escriuen amb minúscula.
- L'any no porta punt (2007, i no pas 2.007).
- Al final de la data no hi va punt.

[Font: *Manual de llenguatge judicial*]

Retalls de llengua 3.

Al voltant de l'adreça

1. Av. Jaume I, 16, 3r 2a
2. Rbla. de Catalunya, 121, àt.
3. Té el despatx al passeig dels Tilers, 54.
4. Visc al c/de Balmes, 37, 4t 1a.

Cal posar coma entre el nom del carrer i el número, i entre el número i el pis –el pis i la porta no se separen amb cap signe. Al final de l'adreça no hi va cap punt (cas 1), tret que s'utilitzi una abreviatura que n'hagi de dur (cas 2) o quan es tracti d'una frase (casos 3 i 4).

El nom que designa el tipus de via (carrer, plaça, passeig, etc.) i, quan s'escau, l'abreviatura corresponent s'escriuen en minúscules (casos 3 i 4), llevat que apareguin després de punt o a inici de ratlla (casos 1 i 2).

Vegem les **abreviatures** més freqüents:

carrer	c/	c.	passeig	pg.
avinguda	av.		rambla	rbla.
carretera	ctra.		travessera	trav.
plaça	pl.			
primer/a	1r	1a	entresòl	entl.
segon/a	2n	2a	àtic	àt.
tercer/a	3r	3a	baixos	bx.
quart/a	4t	4a	escala	esc.
cinquè/ena	5è	5a		

Retalls de llengua 4.

I el telèfon?

- El vostre número de telèfon, sisplau?
- El telèfon del despatx és el 972 10 10 11.

Els números de telèfon, com el DNI i com tots els números que formen part d'una sèrie (any 2006, article 1967 del Codi civil o DNI 00 001 002) i no són una quantitat aïllada (25.000 euros), no porten cap punt entre els dígitos.

Pel que fa a com s'han d'agrupar les xifres que els componen, hi ha dues possibilitats. No obstant això, cal aplicar el criteri de coherència i utilitzar el mateix sistema per a tots els telèfons que apareguin dins d'un mateix text:

a) prefix separat del número:

93 200 00 01
972 20 00 01

b) en sèries de tres xifres:

932 000 001
972 200 001

Comproveu que entre els diferents grups hi ha un espai en blanc (i no pas punts ni guionets).

D'altra banda, l'**abreviatura de telèfon** és **tel.** tant per al singular com per al plural.

Retalls de llengua 5.

Citar

Citar significa 'requerir algú perquè comparegui en un lloc i en un moment determinats'.

Quan ens cal diferenciar si la persona a qui se cita ha de comparèixer un dia determinat o té un termini per fer-ho, hem d'emprar els termes **citar a dia cert** i **citar a termini**, respectivament. Amb tot, en la majoria de casos el context ja ens especifica si es tracta d'un cas o de l'altre.

Ex. D'acord amb la resolució que ha dictat la jutgessa, us cito perquè en el termini de vint dies comparegueu en aquest Jutjat.

Ex. En relació amb el procediment indicat, us cito en qualitat de testimoni en aquest Jutjat el 7 de setembre de 2007, a les 12 h.

En castellà *citar a dia cert* és *citar a comparecencia* o senzillament *citar*, i *citar a termini* és *emplazar*. Per tant, del *emplazamiento* n'hem de dir **citació a termini** i no pas emplaçament, que té un altre significat.

[Fonts Manual de llenguatge judicial]

Retalls de llengua 6.

No ens deixem el *que*

En textos jurídics és molt freqüent trobar construccions d'aquest tipus:

Demano tingueu per presentat l'escrit de denúncia.
Esperem tingueu en compte la documentació adjunta.
L'actor **solicita li sigui designat** un advocat del torn d'ofici.

Aquestes construccions es caracteritzen perquè el verb principal acostuma a expressar una petició, una voluntat o una decisió, com ara *demanar, esperar, sol·licitar, disposar*, etc., i la petició, la voluntat o la decisió consisteixen en una frase subordinada substantiva substituïble per *això* (*demano/esperem/solicita això*).

Ometre la conjunció *que* en aquesta mena de construccions **és del tot incorrecte**; per tant, cal que parem esment a no oblidar-nos-en.

Així doncs, les frases incorrectes anteriors cal substituir-les per les següents:

Demano *que* tingueu per presentat l'escrit de denúncia.
Esperem *que* tingueu en compte la documentació adjunta.
L'actor **solicita *que* li sigui designat** un advocat del torn d'ofici.

Per expressar el títol complet dels textos legals, hem de tenir en compte algunes consideracions que afecten els signes de puntuació, d'una banda, i l'ús de majúscules i minúscules, de l'altra. Vegem-les:

**Llei orgànica 5/1995, de 22 de maig, del tribunal del jurat
Decret 4104/1964, de 24 de desembre, mitjançant el
qual s'aprova el text refós de la Llei d'arrendaments ur-
bans**

És a dir, aïllem la data de promulgació mitjançant dues comes, i separem el número d'ordre i l'any amb una barra.

Pel que fa al nom dels textos normatius, cal escriure amb majúscula només la primera paraula que encapçala la denominació de la llei, el reglament, el codi, etc., encara que l'abreviació s'escrigui amb majúscula.

**el Codi civil (CC)
la Llei d'enjudiciament criminal (LECr)
l'Estatut dels treballadors**

No obstant això, si contenen algun element que, independentment de formar part del títol, ha d'anar amb majúscula, l'hi conservarem.

**la Llei orgànica del Tribunal Constitucional
el Reglament del Registre Civil**

Retalls de llengua 8.

Arxiu i arxivament

Sovint, per influència del castellà, es confonen els termes *arxiu* i *arxivament*. Cal parar-hi esment perquè, si bé tots dos es tradueixen per *archivo*, en català tenen significats ben diferenciats:

Arxiu és un conjunt de documents o el lloc on es dipositen, i no pas l'acció de dipositar-los-hi. En canvi, **arxivament** és l'acció i l'efecte d'arxivar.

Així, seqüències com “interlocutòria d'arxiu” o “disposo l'arxiu de les actuacions” són incorrectes i cal corregir-les.

Exemples:

Atès que no s'han esmenat els defectes assenyalats, escau disposar l'**arxivament** de la causa.

En aquestes actuacions la magistrada ha dictat una interlocutòria d'**arxivament**.

El Tribunal Suprem ha reconegut la fiabilitat dels dactilogrames que consten als **arxius** policials.

[Font *Manual de llenguatge judicial*]

Cal parar atenció a aquests dos termes perquè no són sinònims i sovint es confonen.

Comparèixer té un significat ampli i vol dir 'presentar-se davant d'un superior o una autoritat que n'ha donat l'ordre'.

Ex. D'acord amb la resolució de la magistrada, heu de **comparèixer** en aquest Jutjat en el termini de 5 dies.

Personar-se, en canvi, no té el sentit general de presentar-se o acudir, sinó que es refereix a 'comparèixer en un judici per constituir-s'hi com a part'.

Ex. Els menors es **personaren** al judici representats pel seu oncle.

Per tant, una frase com aquesta caldria corregir-la:

Ex. La policia va personar-se al lloc dels fets.

La confusió ve pel fet que en castellà *personarse*, *comparecer* i *presentarse*, en alguns contextos, sí que s'usen indistintament.

Retalls de llengua 10.

En relació amb / Amb relació a

Les locucions **en relació amb** i **amb relació a** signifiquen en la majoria de contextos 'pel que fa a' i es poden fer servir indistintament.

Cal parar una atenció especial a utilitzar les preposicions sempre en aquest ordre (en... amb / amb... a) i a no intercanviar-les, ja que una expressió com en relació a no és normativa.

Ex. **En relació amb** / **Amb relació a** la pensió compensatòria, regulada a l'article 84 del Codi de família, ambdues parts hi renunciem.

Ex. (en la fonamentació jurídica d'una demanda)
Article 777 de la LEC, **amb relació al** / **en relació amb** el procediment que s'ha de seguir.

Ex. incorrecte: ~~En relació a~~ la pensió compensatòria...

A banda d'això, cal tenir present que aquestes dues locucions no sempre són sinònimes, ja que, a banda del significat que acabem d'exposar, **en relació amb** també pot significar 'en connexió amb'.

Ex. La versió dels fets de l'acusat s'ha d'interpretar **en relació amb** el que va declarar davant dels Mossos d'Esquadra.

Retalls de llengua 11.

Sobreseure i sobreseïment

El verb **sobreseure**, que significa ‘deixar sense curs ulterior un procediment’, és un verb que pot presentar dubtes pel que fa a la conjugació i formes derivades.

Cal tenir present que es conjuga seguint el model del verb *seure* (*sec, seus, seu, seiem, he segut*, etc.) i no pas el model del verb *obeir* (*obeeixo, obeeixes, obeeix, obeïm, he obeït*, etc.).

Així, doncs, hem de dir: *sobresec, sobreseus, sobreseu, he sobresegut*, etc.

El substantiu corresponent és **sobreseïment**.

Exemples:

Atès que no hi ha prou motius per acusar Lluís Costa Grau, **sobresec** (i no sobreseeixo) provisionalment aquesta causa.

Us faig saber que el procediment ha estat **sobresegut** (i no sobreseït).

El Ministeri Fiscal ha emès un informe per demanar que se **sobresegui** (i no se sobreseeixi) provisionalment la causa.

Retalls de llengua 12.

Tràfic i trànsit

Convé parar atenció a l'ús d'aquests dos substantius, perquè sovint es confonen per influència de la forma castellana, que és la mateixa en tots dos casos.

Tràfic significa 'comerç, sovint il·legal', i parlem de tràfic de drogues, d'armes, d'influències, etc.

En canvi, **trànsit** fa referència a 'circulació'.

Vegem-ho amb exemples:

La denunciada ha estat processada en diverses ocasions per **tràfic** de drogues.

El meu representat circulava correctament i a velocitat adequada quan els agents encarregats de la vigilància del **trànsit** li van ordenar que detingués el vehicle.

Retalls de llengua 13.

D'acord amb: locucions sinònimes

Conèixer locucions sinònimes pot ser molt útil per donar varietat al text i evitar repeticions.

En aquest Retall tractarem de les locucions que ens serveixen per introduir allò en què ens basem. Cal fer atenció a la preposició que duen.

D'acord amb
De conformitat amb
En virtut de
Segons
Conforme a
Conformement a

Exemples:

Solicito que, **d'acord amb** la disposició transitòria tercera de la Llei 6/1990, dels censos, practiqueu la cancel·lació registral del dret de cens que afecta la finca descrita.

Demano al Jutjat que tramiti la demanda de divorci **de conformitat amb** el procediment regulat a l'article 777 de la LEC.

En virtut de l'article 121 del Codi de família, el meu representat donarà el consentiment a l'adopció davant l'autoritat judicial.

El contracte es formalitza **segons** el que disposa el Decret 394/1996, de 12 de desembre.

L'elecció de membres de les sales de govern es duu a terme **conforme a** les regles establertes en l'article 151 de la Llei orgànica del poder judicial.

S'ha resolt **conformement a** les peticions de la demanda.

Retalls de llengua 14.

Justificant de recepció

El terme castellà *acuse de recibo*, que és el document signat en què es declara haver rebut una tramesa, cal traduir-lo en català per una d'aquestes dues formes: **justificant de recepció** o **acusament de recepció**.

La forma verbal que li correspon, *acusar recibo*, té la correspondència catalana **acusar o justificar recepció**.

Exemples:

Acuso recepció de la vostra carta del 14 de maig.

Ens haurem de posar en contacte amb la companyia d'assegurances del demandant per escrit, amb **justificant de recepció**, perquè en quedi constància.

Retalls de llengua 15.

Pètit

El terme castellà *suplico*, que fa referència a l'apartat de les peticions de la demanda, la querella i el recurs, cal traduir-lo en català per **pètit**. El llatí *petitum* és un terme en desús.

La pètit s'inicia amb els verbs *Demano* o *Sol·licito*. A continuació es fan constar les peticions concretes que es plantegen, que s'han de redactar en paràgrafs independents i numerats. Cadascuna de les peticions s'ha d'encapçalar amb la conjunció *que*.

Exemples:

Al·lego falta de claredat en la **pètit** del recurs.

La Sentència de primera instància no va donar resposta a aquesta sol·licitud clara i expressa de la **pètit** de la demanda.

AL JUTJAT

(...)

Fets

(...)

Fonaments de dret

(...)

Sol·licito:

1. Que admeti la demanda i els documents adjunts.
2. Que tingui per presentada aquesta demanda...
3. Que dicti sentència per la qual declari...

(...)

Retalls de llengua 16.

Altressí

L'apartat en què s'exposen les peticions de caràcter secundari, els altressís, no és necessari a totes les demandes. Amb tot, si s'hi inclou, cal que hi hagi un altressí per a cada petició secundària, i han d'estar numerats amb xifres aràbigues.

Pel que fa a l'estructura d'aquest apartat, es recomana l'esquema següent:

Altressís

1. Exoso: Que...
Sollicito (o Demano): Que...
2. Exoso: Que...
Sollicito (o Demano): Que...

etc.

Si només n'hi ha un, no cal numerar-lo:

Altressí

Exoso: Que...
Sollicito (o Demano): Que...

Així, no són recomanables formes com:

Altressí primer dic

Altressí segon dic

Primer altressí dic

Primer altressí diu (...) Per tot això, al Jutjat suplica

Altressí dic (...) I demano novament

La identificació completa d'un jutjat inclou la jurisdicció, el número –si és el cas–, i la localitat:

Jutjat de Primera Instància núm. 2 de Figueres
Jutjat d'Instrucció núm. 1 de la Bisbal d'Empordà

Pel que fa a les designacions que en castellà inclouen la forma *lo* (*Juzgado de lo Penal, Juzgado de lo Contencioso Administrativo*, etc.) cal parar atenció perquè en català es generen formes incorrectes o no recomanables.

En català senzillament hem de dir:

Jutjat Penal núm. 2 de Girona
Jutjat Contenciós Administratiu núm. 1 de Girona

els jutjats penals

els jutjats contenciosos administratius

Per tant, hem d'evitar designacions com ara: Jutjat del Penal, Jutjat d'allò Social, Jutjat de *lo* Contenciós Administratiu, Jutjat d'Afers Mercantils, etc.

Certificat i certificació

Fixem-nos en aquests dos termes, perquè sovint es confonen.

Un **certificat** és un document expedit per un funcionari públic competent o per una persona autoritzada legalment que dóna fe d'un fet, del contingut d'un document o de les circumstàncies que consten en arxius, en registres, en llibretes d'actes, etc.

Per contra, la **certificació** és l'acció de certificar, i no pas el document que en resulta.

Exemples:

Adjunto, com a document núm. 2, el **certificat** de matrimoni dels cònjuges.

Solicito al Jutjat que admeti com a prova documental el **certificat** dels laboratoris Ferrandis amb el resultat de les anàlisis.

La **certificació** de la convivència correspon a l'ajuntament on resideixen els sol·licitants.

La **certificació** d'aquesta mort correspon al forense del Jutjat d'Instrucció núm. 2 de Girona.

Per indicar la conformitat del demandat a les pretensions de la demanda d'un procés dirigit contra ell, el castellà fa servir el terme *allanamiento*.

En català, la forma més difosa i estesa és **assentiment a la demanda**. No obstant això, diverses fonts també accepten **aplanament a la demanda**.

Els verbs corresponents són, doncs, **assentir** a la demanda i **aplanar-se** a la demanda.

Exemples:

En el termini màxim de 15 dies presentarem al Jutjat l'escrit d'**assentiment a la demanda**.

Solicito al Jutjat que condemni el demandat a pagar les costes, fins i tot en cas que hi hagi **aplanament** a la demanda.

Reconeix la certesa de cadascun dels fets en què es basa la demanda, per la qual cosa hi **assenteix** en totes les parts.

Un dels criteris del llenguatge jurídic com a llenguatge d'especialitat és la precisió i la concisió.

Sovint, trobem textos farcits d'estructures i de clixés que el redactor utilitza per inèrcia, però que no responen a un criteri de funcionalitat.

Un exemple del que acabem de dir el trobem en l'expressió **en nom i representació de**.

L'expressió resulta redundant perquè fer alguna cosa en representació d'algú ja implica fer-la en nom d'algú. Per tant, podem reduir-la: **en representació de**.

Roser Valls Plana, procuradora, comparec en aquest Jutjat **en representació de** Joan Serra Vinyals.

(Font: *Manual de llenguatge judicial*)

Cal parar esment a no cometre l'error d'anomenar *certificat* o *informe metge* a aquests tipus de documents.

Mèdic és un adjectiu que fa referència a allò que té a veure amb la medicina o els metges.

Metge i metgessa són les persones que exerceixen la medicina.

Així doncs, cal utilitzar sempre l'adjectiu **mèdic** per referir-nos als certificats o als informes que emeten aquests professionals de la medicina.

Exemples:

Adjunto a la demanda, com a document número 3, el **certificat mèdic** corresponent.

Una de les proves més rellevants en els casos de violència de gènere és l'**informe mèdic** de la víctima.

En canvi,

El dictamen del metge forense i l'exploració judicial evidencien el trastorn de personalitat del detingut .

El terme que en dret de família defineix el conjunt de drets i deures del progenitor amb qui conviu un fill menor d'edat en cas de separació, divorci o nul·litat és **guarda i custòdia**. Cal parar esment, doncs, a no dir guàrdia i custòdia.

Exemple:

Tal com consta en el conveni regulador aprovat, els fills quedaran sota la **guarda i custòdia** de la mare, i la pàtria potestat serà compartida.

L'adjectiu **legítim -a** designa que una cosa és fundada en dret, vàlida perquè és conforme a la llei, als principis acceptats.

Cal no confondre-ho amb el substantiu **llegendima**, que fa referència a la porció de l'herència de la qual el testador no pot disposar lliurement perquè la llei l'assigna als seus parents de línia directa. A Catalunya, la **llegendima** és la quarta part d'una herència, que s'ha de repartir entre tots els legítimaris.

Exemple:

Per aplicar l'eximent de **legítima** defensa calien proves eloqüents que demostrassin que l'home es va defensar a trets perquè en aquell moment l'estaven agredint.

De conformitat amb l'article 366 del Codi de successions, l'hereu respon personalment del pagament de la **llegendima** i del suplement d'aquesta.

La locució *en tiempo y forma* té com a equivalents en català expressions del tipus:

**dins el termini (establert) i en la forma escaient
en el termini i en la forma legals**

Es desaconsella la traducció literal 'en temps i forma', atès que no és prou precisa i és poc entenedora.

A banda d'això, a priori cal valorar en cada cas si la locució es pot ometre perquè resulta innecessària.

Exemple:

Presento un recurs d'apel·lació **en el termini i en la forma legals** contra la Sentència de data x, dictada pel Jutjat de Primera Instància núm. 4 de Girona.

Anomenem **quitança** al document de liquidació de la part proporcional de les pagues extres, de les vacances i d'altres conceptes econòmics que dóna per acabada la relació laboral entre un treballador i un empresari i per satisfetes les obligacions que se'n deriven. La forma *finiquito*, per tant, en català és incorrecta.

L'adjectiu **quiti**, **quítia** significa 'lliure d'un dret o d'una obligació pecuniària', i **quitar** una persona d'una obligació econòmica vol dir alliberar-la'n.

En molts rebuts i contractes se sol dir que la persona es dóna per *saldada y finiquitada*. Aquesta expressió no és correcta gramaticalment (el que se salda no és la persona sinó la quantitat). Cal dir que algú **declara que ha rebut la quitança que li correspon**.

Una curiositat: en francès, el mot és *quittance*.

Exemples:

Ambdues parts es declaren **quíties** [lliures] de qualsevol dret o crèdit derivat del contracte d'honoraris de data 30 de juny de 2008 i s'obliguen a no reclamar-se res més.

Com a conseqüència de l'extinció de la relació laboral, i en prova de conformitat, signo aquesta **quitança**.

Havent cobrat la quantitat esmentada, la treballadora declara que ha rebut la **quitança** que li correspon i es compromet a no reclamar res més.